

NOVUS ORBIS

Journal of
Politics and International Relations

*Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
Dergisi*

Volume 8
Number 1
2026

*Cilt 8
Sayı 1*

DOI: 10.67220/novusorbis.1887209

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

**ABD’NİN 2025 ULUSAL GÜVENLİK
STRATEJİSİ VE KÜRESEL SİSTEM
ALGISINDAKİ DÖNÜŞÜM**

Necmeddin YÜŞEN*

Geliş Tarihi // Received: 11.02.2026
Düzeltilme Tarihi // Revised: 15.05.2026
Kabul Tarihi // Accepted: 18.05.2026

Öz

Bu çalışma, uluslararası sistemin yapısına ilişkin tartışmaların ABD’nin 2025 Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi’nde nasıl çerçevelendirildiği sorunsalı etrafında şekillenmektedir. Araştırmanın temel amacı, Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD) 2025 Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi’nin uluslararası sistemdeki güç dağılımını ve ABD’nin küresel rolünü nasıl tanımladığını ortaya koymaktır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizine dayanmakta olup söz konusu belge hegemonya anlayışı, büyük güç rekabeti, müttefiklik yaklaşımı ve stratejik öncelikler gibi önceden belirlenen analitik ölçütler çerçevesinde incelenmektedir. Analiz bulguları, belgenin ABD’nin Soğuk Savaş sonrası dönemde benimsediği küresel hâkimiyet ve sınırsız liderlik anlayışından söylemsel düzeyde uzaklaştığını göstermektedir. Çin’in ABD’ye yakın ölçekte bir güç olarak tanımlanması ve rekabetin teknoloji ile ekonomik kapasite alanlarına kaydırılması, askerî üstünlüğün tek başına belirleyici olmadığı yeni bir güç anlayışına işaret etmektedir. Benzer şekilde Rusya’nın yalnızca bertaraf edilmesi gereken bir tehdit olarak değil, Avrupa güvenliği bağlamında yönetilmesi gereken bir aktör olarak ele

* Bilim Uzmanı (Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler), Bağımsız Araştırmacı, ORCID: 0009-0009-6613-4937, n.yusen7@hotmail.com

alınması, daha dengeli bir rekabet yaklaşımının benimsendiğini göstermektedir. Ayrıca müttefiklerden daha fazla sorumluluk üstlenmelerinin talep edilmesi, küresel yük paylaşımına dayalı yeni bir müttefiklik anlayışının öne çıktığını ortaya koymaktadır. Çalışma, 2025 Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi'nin uluslararası sistemi daha çoğulcu ve rekabetçi bir yapı içerisinde ele alan yeni bir stratejik söylem sunduğunu ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: ABD Dış Politikası, Çok Kutupluluk, Ulusal Güvenlik Stratejisi, Küresel Sistem, Güç Dengesi

The US 2025 National Security Strategy and Transformation of Global System Perception

Abstract

This study examines how debates surrounding the structure of the international system are framed within the United States' 2025 National Security Strategy document. The primary objective of the research is to analyze how the United States (US) defines the distribution of power in the international system and its own global role through the 2025 National Security Strategy. The study is based on qualitative content analysis and evaluates the document through predetermined analytical categories, including the understanding of hegemony, great power competition, alliance approaches, and strategic priorities. The findings demonstrate that the document discursively departs from the notions of global dominance and unlimited leadership that characterized the US strategy in the post-Cold War era. The identification of China as a near peer power and the shift of competition toward technological and economic capacities indicate the emergence of a conception of power in which military superiority alone is no longer considered decisive. Similarly, the treatment of Russia not merely as a threat to be contained but as an actor to be managed within the context of European security reflects a more balanced understanding of strategic competition. Furthermore, the expectation that allies assume greater responsibilities highlights the prominence of a new alliance framework based on global burden-sharing. The study argues that the 2025 National Security Strategy presents a new strategic discourse that conceptualizes the international system as a more pluralistic and competitive structure.

Keywords: US Foreign Policy, Multipolarity, National Security Strategy, Global System, Balance of Power

Giriş

Uluslararası sistemin yapısına ilişkin tartışmalar, özellikle son yıllarda güç dağılımındaki değişimlere bağlı olarak yeniden yoğunlaşmıştır. Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) sahip olduğu görece üstünlük hem askerî

hem ekonomik hem de normatif düzlemlerde tek kutuplu sistemin sürdürülmesini mümkün kılmıştı. Ancak özellikle 2010'lu yılların ortalarından itibaren Çin Halk Cumhuriyeti'nin (Çin) küresel ekonomik sistemdeki ağırlığının artması ve Rusya Federasyonu'nun (Rusya) güvenlik politikaları bağlamında daha iddialı bir pozisyon benimsemesi, uluslararası sistemin yapısına ilişkin farklı değerlendirmelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu bağlamda literatürde sistemin çok kutupluluğa evrildiğine yönelik tartışmalar giderek daha görünür hale gelmiştir. Bununla birlikte, bu tür değerlendirmeler uluslararası sistemin ontolojik niteliğine ilişkin farklı yaklaşımları yansıtmakta olup, bu çalışmanın doğrudan amacı bu tartışmalar arasında kesin bir konum almak değildir.

Bu çalışma, uluslararası sistemin “gerçekte” nasıl bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktan ziyade, ABD'nin söz konusu sistemi nasıl algıladığını ve bu algıyı politika belgeleri aracılığıyla nasıl söylemsel olarak inşa ettiğini incelemektedir. Bu çerçevede ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi (National Security Strategy- NSS) belgeleri güvenlik planlaması aracı olmanın yanı sıra ABD'nin uluslararası düzen tasavvurunu yansıtan söylemsel metinler olarak da ele alınmaktadır. Dolayısıyla çalışma, uluslararası sistemin ontolojik dönüşümünden ziyade, ABD'nin stratejik söyleminde gözlemlenen değişimlere odaklanmaktadır.

Bu bağlamda 2025 NSS, ABD dış politikasındaki stratejik önceliklerin ve söylemsel vurguların yeniden dengelenmesini yansıtan bir belge olarak değerlendirilmektedir. Belgede, ABD'nin küresel sistemi tek başına taşıyan bir “Atlas” rolünü üstlenemeyeceği vurgulanmakta ve stratejik önceliklerin “birincil ulusal çıkarlar” ekseninde yeniden tanımlandığı ifade edilmektedir (The White House, 2025, s.1, s.12). Bu yönüyle belge, ABD'nin küresel rolüne ilişkin söylemsel çerçevede bir yeniden konumlanmaya işaret etmektedir.

Literatürde uluslararası sistemin yapısına ilişkin tartışmalar, klasik realizmden günümüze uzanan geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Waltz (1979, ss.102-128), sistemin yapısını büyük ölçüde güç dağılımı üzerinden tanımlarken, daha güncel çalışmalar bu tartışmayı normatif, kurumsal ve teknolojik boyutları da içerecek şekilde genişletmiştir. Örneğin, Acharya (2017), “multiplex world order” yaklaşımıyla uluslararası düzenin çoklu güç odakları ve bölgesel dinamikler üzerinden şekillendiğini ileri sürerken, Ikenberry (2011) liberal uluslararası düzenin istikrar kaybına ve daha çoğulcu bir yapıya evrilmesine dikkat çekmektedir. Bu çalışmalar, uluslararası sistemin niteliğine ilişkin farklı teorik okumalara işaret etmektedir. Dolayısıyla bu sistemin nasıl algılandığı ve temsil edildiği sorusu da önemli hale gelmektedir.

Bu dönüşüm tartışmaları, ABD dış politikası ve güvenlik stratejisi literatürüyle yakından ilişkilidir. Soğuk Savaş sonrası dönemde ABD'nin liderliğine ilişkin üç ana yaklaşım şekillenmiştir:

- 1- Hegemonyanın sürdürülebilirliğini savunan yaklaşımlar,
- 2- ABD'nin göreceli gücünde gerileme olduğunu savunan güç geçiş perspektifleri,

3- Hegemonya sonrası düzenin yönetimine odaklanan stratejik rekabet yaklaşımları.

Kagan (2013), ABD'nin küresel liderliğini korumak için daha saldırgan bir stratejik angajman gerektiğini savunurken, Mearsheimer (2019) liberal düzenin çözüldüğünü ve büyük güç rekabetinin yeniden sistemin belirleyici dinamiği haline geldiğini belirtir. Bir başka çalışmada Mearsheimer (2025) ABD hegemonyasının 2017'de sona erdiğini, küresel aktörlerin (ABD, Rusya ve Çin) güvenlik alanındaki rekabetlerinin şiddetlendiğini ve bu aktörler arasındaki bir savaş ihtimalinin göz ardı edilemeyeceğini vurgulamaktadır. Diğer taraftan Brands ve Beckley (2021) ise ABD'nin, hegemonya kaybını önlemenin yanı sıra Çin ile rekabeti yönetmeyi hedefleyen karmaşık bir strateji izlediğini öne sürmektedir.

Bu tartışmalar bağlamında, NSS belgeleri, ABD'nin uluslararası sistemi nasıl algıladığını gösteren hem politika hem de söylem üretim mekanizması olarak öne çıkmaktadır. Öyle ki, Dueck (2017) ve Gaddis (2018), NSS belgelerinin ve başkanlık doktrinlerinin ABD'nin stratejik mimarisini temsil ettiğini, bu nedenle sistemik değişimleri izlemek açısından analitik bir değere sahip olduklarını ifade etmektedir.

Büyük güç rekabeti literatürü özellikle ABD-Çin ilişkilerini sistemin merkezine yerleştirmektedir. Allison (2017), bu rekabeti "Thukididis Tuzağı" kavramı çerçevesinde açıklarken, Farrell ve Newman (2019) ile Nye (2021), rekabetin yalnızca askerî alanda değil, aynı zamanda ekonomik bağımlılık ilişkileri, teknoloji, veri ve tedarik zincirleri üzerinden yürütüldüğünü ortaya koymaktadır. Mearsheimer (2010) ise büyük güç rekabetinin kaçınılmaz biçimde güvenlik merkezli olduğunu vurgulamaktadır. Bu perspektif, 2025 NSS'nin teknoloji, yapay zekâ, kritik mineraller ve savunma sanayii gibi alanlara yaptığı vurguyu anlamlandırmak açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Mevcut literatür bir bütün olarak değerlendirildiğinde, uluslararası sistemin yapısına ilişkin farklı teorik yaklaşımların bulunduğu ve özellikle büyük güç rekabeti ile güç dağılımındaki değişimlerin söz konusu analizlerin merkezine yerleştiği görülmektedir. Ancak bu çalışmaların önemli bir kısmı, sistemin "nesnel" yapısını açıklamaya odaklanırken, bu yapının büyük güçler tarafından nasıl algılandığı ve söylemsel olarak nasıl temsil edildiği sorusunu görece olarak daha sınırlı ele almaktadır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda çalışma üç temel soruya odaklanmaktadır:

1- 2025 NSS, uluslararası sistemi nasıl temsil etmektedir?

2- ABD, bu belge çerçevesinde büyük güç rekabetini nasıl çerçevelemektedir?

3- ABD'nin küresel rolüne ilişkin söyleminde ne tür değişimler gözlemlenmektedir?

Bu kapsamda çalışma, nitel bir belge analizi yöntemi benimsemekte ve 2025 NSS metnini söylem analizi perspektifinden incelemektedir. Makalenin ilk bölümünde teorik ve kavramsal çerçeve

sunulmakta, ikinci bölümde ABD'nin stratejik söylemini şekillendiren dinamikler ele alınmakta, üçüncü bölümde metodolojik yaklaşım açıklanmakta, dördüncü bölümde bulgular sunulmakta ve beşinci bölümde bu bulgular tartışılmaktadır. Son bölümde ise çalışmanın temel sonuçları ortaya konulmaktadır.

Teorik ve Kavramsal Çerçeve

Uluslararası Sistemin Değişmeyen Gerçeği: Güç

Çalışmada, uluslararası sistemdeki kutupluluk dönüşümü analiz edilirken neorealizm (yapısal realizm) temel analitik çerçeve olarak benimsenmiştir. Neorealizme göre uluslararası sistemin temel belirleyeni, devletler arasındaki maddi güç dağılımıdır ve bu dağılımdaki değişimler sistemin yapısını dönüştürür (Gilpin, 1981; Waltz, 1979). Bu çerçevede tek kutupluluktan çok kutupluluğa geçiş, büyük güçlerin göreceli kapasitelerindeki değişimlerin bir sonucudur.

Çalışma, neorealist yaklaşımın yanı sıra hegemonik istikrar teorisi (Kindleberger, 1973) ve güç geçişi teorisinden (Organski, 1958) tamamlayıcı biçimde yararlanmaktadır. Hegemonik istikrar teorisi, ABD'nin uzun süre küresel düzenin sürdürülebilirliğini sağlayan başat aktör olmasını açıklarken, güç geçişi teorisi ise, özellikle Çin'in yükselişinin mevcut güç hiyerarşisi üzerindeki etkilerini analiz etmeye olanak tanımaktadır.

Neticede bu teorik bileşim, ABD tarafından küresel güç dağılımındaki dönüşümün nasıl algılandığını ve bu dönüşüme nasıl yanıt verildiğini 2025 NSS belgesi üzerinden analiz edilmesine imkân sunmaktadır. Özellikle ABD'nin kendisini hala düzen kurucu hegemon olarak mı yoksa rekabetçi bir büyük güç olarak mı konumlandığı, bu teorik çerçeve aracılığıyla değerlendirilmektedir. Böylece çalışma, çok kutupluluğa ilişkin söylemin ABD tarafından nasıl çerçeveslendiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Kutupluluk Kavramı ve Türleri

Uluslararası ilişkiler literatüründe *kutupluluk* kavramı, uluslararası sistemdeki güç dağılımının yapısını ve bu yapının aktör davranışları üzerindeki etkilerini açıklamak amacıyla kullanılan temel analitik kavramlardan biridir. Bu kavramsallaştırmalar, çalışmada 2025 NSS'de yer alan söylemlerin analizinde referans noktası olarak kullanılmaktadır. Öyle ki, uluslararası sistemin zaman içerisindeki şekillenışı, büyük güçler arasındaki göreceli kapasite dağılımına bağlı olarak farklı kutuplaşma modelleri üzerinden açıklanmıştır. Tarihsel süreçte tek kutuplu, iki kutuplu ve çok kutuplu düzenler arasında geçişler yaşanmış ve her bir dönemin karakteri, baskın güçlerin uluslararası siyasetteki konumları tarafından belirlenmiştir (Huntington, 2021, ss.103-162; Kennedy, 1989; Bilge, 1966, ss.65-70).

Kutupluluk tartışmaları temel olarak *güç* kavramıyla ilişkilidir. Askerî kapasite, ekonomik ağırlık, teknolojik yetkinlik ve jeopolitik etki alanlarının toplamı olan güç, uluslararası sistemin yapısal özelliklerini belirlemektedir (James ve Brecher, 1988, s.34; Levy,

1985, s.47; Waltz, 1979, ss.38-59; Bilge, 1966, ss.58-79). Bu bağlamda kutupluluk, uluslararası sistemin işleyiş mantığını, istikrar düzeyini ve güvenlik dinamiklerini anlamaya yönelik yapısal bir çerçeve sunar. Kutupluluk kavramı aynı zamanda uluslararası sistemdeki değişim ve dönüşüm süreçlerini analiz etmeye de imkân tanır. Güç dağılımındaki kaymalar, yeni kutupların ortaya çıkışı veya mevcut kutupların göreceli güç kaybı, sistemin kutup yapısında dönüşümlere yol açmaktadır. Bu noktada, makalenin çerçevesini oluşturan *çok kutupluluk* kavramını ele alırken, tek kutuplu ve çift kutuplu sistem kavramlarına da değinmek elzemdir.

Tek kutupluluk, uluslararası sistemde askerî, ekonomik ve siyasal kapasite bakımından rakipsiz veya açık ara üstün tek bir gücün varlığıyla karakterize edilen bir yapıyı ifade eder (Keyman, 2022). Tek kutuplu sistemde hegemon gücün güvenliği görece yüksektir, zira sistemde onu dengeleyebilecek eşdeğer bir rakip bulunmamaktadır. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte ABD'nin küresel ölçekte benzeri görülmemiş bir güç yoğunlaşmasına ulaşması, bu kavramın literatürde yaygın biçimde kullanılmasına zemin hazırlamıştır (Brzezinski, 2016; Wohlforth, 1999; Copeland, 1996; Wagner, 1993; Nye, 1990).

Çift kutupluluk, uluslararası sistemde iki süper gücün askerî ve ideolojik açıdan belirleyici olduğu bir yapı olarak tanımlanırken, Soğuk Savaş dönemi, ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki rekabet üzerinden şekillenen klasik çift kutuplu sistemin en belirgin örneğini sunmaktadır. (Keyman, 2022).

Çok kutupluluk ise, uluslararası sistemde birden fazla büyük gücün karşılaştırılabilir düzeyde maddi kapasiteye ve etki alanına sahip olduğu bir güç dağılımı modelini ifade etmektedir (Keyman, 2022). Çok kutuplu bir sistemde hiçbir aktör mutlak hegemonyaya ulaşacak kapasitede değildir ve bu nedenle istikrar, güç merkezlerinin birbirlerini dengelemeleri sonucu oluşur (Mearsheimer, 2014, ss.234-266; Morgenthau, 1948, s.125). Neticede çok kutuplu sistem, küresel ve bölgesel ölçeklerde birbirine rakip ve birbirini dengeleyen aktörlerin oluşturduğu karmaşık bir etkileşim alanı olarak tanımlanabilir.

Güç Dağılımının Tarihsel Dönüşümü ve ABD'nin Güvenlik Paradigmasındaki Değişim Nedenleri

Tarihsel olarak kutupluluk örnekleri, günümüz dinamiklerini anlamak için önemli ipuçları sunar. Örneğin, 1815 Viyana Kongresi sonrası dönemde oluşturulan *Avrupa Uyumu* modeli ile çok kutuplu sistemlerin, kriz yönetimi ve savaşın sınırlanması bakımından nasıl işleyebileceğini gösteren uygulamalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Sander, 1995, ss.128-134). Nitekim bu model bir dönem için istikrar sağlamış olsa da çok kutuplu sistemin istikrar üretme kapasitesinin sınırlı olduğunu da göstermiştir (Kissinger, 2023, ss.68-91). Bu bağlamda çok kutuplu sistemin sürekliliğinin, esnek ittifaklar neticesinde oluşan güvensizlik ve belirsizlik nedeniyle kırılgan olduğu söylenebilir.

Öyle ki, 20. yüzyıla gelindiğinde iki dünya savaşı ile bu çok kutuplu yapı sarsılmış, 1945 sonrası ise ABD ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasında oluşan iki kutuplu sistem (Soğuk Savaş), daha önceki çok merkezli yapıları büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır (Kennedy, 1989, ss. 347-357). Soğuk Savaş'ın iki kutuplu yapısı, ideolojik ayrışmayla birlikte ABD ve SSCB'nin sert güç kapasitesi etrafında konsolide bir rekabet doğurmuş ve bu dönem “dehşet dengesi” kavramıyla açıklanmıştır (Evans ve Newnham, 2001, s.146). SSCB'nin dağılması ile birlikte ortaya çıkan tek kutuplu yapı ise ABD'nin askerî, ekonomik ve kurumsal üstünlüğü sayesinde münhasır bir liderlik görüntüsü üretmiştir (Brzezinski, 2016, ss.43-50).

Öte yandan, bu dönemde ortaya çıkan “tek kutupluluk” tartışmalarına rağmen, küresel güç dağılımı günümüzde yeniden çok merkezli bir form kazanmaya başlamıştır. ABD'nin görece gücündeki azalma, Çin'in yükselişi, Rusya'nın yeniden güç kazanma arayışı ve bölgesel aktörlerin artan kapasiteleri bu dönüşümün temel dinamiklerini oluşturur. Esasen askerî kapasite, ekonomik etkinlik, teknolojik yenilikçilik, normatif etki, kültürel çekim gücü gibi farklı güç türlerinin her aktörde eşit ağırlıkta bulunmaması, sistemi çok boyutlu hale getirmektedir. Örneğin Çin ekonomik ve teknolojik alanlarda, ABD askerî üstünlük ve ittifak ağırları bakımından, Avrupa Birliği (AB) normatif güç kapasitesi açısından öne çıkarken, Rusya jeopolitik nüfuz ve enerji kaynakları üzerinden sistemde ayırt edici bir konum elde etmektedir. Böylece günümüzdeki çok kutupluluk, rekabetin farklı boyutlarda yaşandığı hibrit bir nitelik arz etmektedir. Bu nedenle günümüzde sıklıkla “gerçekleşmekte olan çok kutupluluk” ya da “derinleşen çok merkezlilik” gibi kavramsallaştırmalar kullanılmaktadır (Mearsheimer, 2025; Hynd, 2025; Huntington, 2021; Kissinger, 2012).

Bu genel çerçeve, 2025 NSS'nin hazırlanmasına zemin sunan uluslararası ortamın temel özelliklerini oluşturmaktadır. Sonraki bölümlerde değineceğimiz ABD'nin yeni strateji belgesinin satır aralarında ABD'nin çok kutuplu sistemde konumunu yeniden tanımlama çabası açıkça görülmektedir.

Göreceli Güç Kayması ve Çin'in Stratejik Yükselişi

Soğuk Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan tek kutuplu uluslararası sistemin (ABD hegemonyasının) dönüşümündeki en büyük etken, Çin'in istikrarlı bir strateji doğrultusunda küresel sistemdeki konumunu yeniden tanımlamasıdır. Çin'in küresel bir aktör haline gelme süreci, 1978'de Deng Şiaoping liderliğinde başlatılan reform ve dışa açılma politikalarıyla kurumsal bir zemin kazanmıştır (Detaylı bilgi için bk. Xiaoping, 2013). Bu dönemde benimsenen “piyasa sosyalizmi” modeli, Çin'e hem küresel üretim zincirlerine entegre olma hem de devlet kontrolünü muhafaza etme imkânı sağlamıştır (Vogel, 2018, ss.423-449; Kim, 2011, s.39). Ayrıca Çin'in, 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne katılması da küresel ekonomiyle bütünleşmesini hızlandırmıştır. Bu gelişmeler neticesinde Çin, kısa

sürede küresel üretimin merkezlerinden biri haline gelmiştir (Kim, 2011, s.39).

Gençkaya (2021, s. 267)'nin aktarımıyla, Acharya (2017, s.278), küresel serbest ticaretin genişlemesinde Batı'dan ziyade Çin'in itici bir rol üstlenmesinin, küreselleşmenin yönünü ve içeriğini dönüştürdüğünü ifade etmektedir. Bu bağlamda Çin, uzun yıllar "dünya fabrikası" olarak tanımlanan konumunu aşarak, küresel üretim, lojistik ve finans ağlarının merkezî aktörlerinden biri haline gelmiştir. Özellikle 2008 küresel finans krizinin ardından Batı ekonomilerinin yaşadığı kırılganlık, Çin'in ekonomik özgüvenini ve dış politika aktivizmini daha da artırmıştır (Gençkaya, 2021, ss.266-268).

Bu özgüvenin en somut yansımalarından biri, 2013 yılında ilan edilen ve daha sonra "Kuşak ve Yol Girişimi" (Belt and Road Initiative-BRI) adını alan kapsamlı altyapı ve bağlantısallık projesidir (Jinping, 2019, s. 553-566). Asya, Avrupa ve Afrika'yı kapsayan bu girişim, ekonomik bir kalkınma projesi olmanın yanı sıra Çin'in küresel ölçekte uzun vadeli nüfuz tesis etme stratejisinin temel araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Kara ve deniz ulaştırma hatlarını kapsayan proje, Çin'in enerji, ticaret ve lojistik güvenliğini artırırken, katılımcı ülkeler üzerinde ekonomik ve siyasal bağımlılık ilişkileri üretmektedir (Kuşak ve Yol Girişimi, 2025). Bu yönüyle girişim, Çin'in ekonomik kapasitesini jeopolitik etkiye dönüştürme becerisini açık biçimde ortaya koymaktadır. Öyle ki Çin'in bu projeye birlikte enerji güvenliğini arttırmayı, ticaret yolları üzerindeki kontrolünü güçlendirmeyi ve Asya-Pasifik bölgesinden başlayarak Batı'ya doğru uzanan geniş bir etki alanı kurmayı hedeflediği görülmektedir (Jinping, 2019, s. 549). Bu anlamda Kuşak ve Yol Projesi'nin, Batı merkezli küresel ekonomik düzene alternatif bir yönelimi temsil ettiği söylenebilir.

Öte yandan, Çin'in yükselişi altyapı ve ticaret projeleriyle sınırlı kalmamaktadır. Örneğin "Made in China 2025" programı, Çin'in düşük katma değerli üretim modelinden çıkarak yüksek teknolojiye dayalı bir sanayi yapısına geçme iradesini yansıtmaktadır (Kuo, 2025). Bu program doğrultusunda havacılık, yarı iletkenler, robotik sistemler ve tıbbî cihazlar gibi alanlarda dışa bağımlılığın azaltılması hedefi, Çin'in ekonomik gücünü aynı zamanda kazanacağı stratejik otonomi ile tahkim etmeyi amaçladığını göstermektedir.

Askerî alanda ise Çin, uzun vadeli ve aşamalı bir modernizasyon süreci izlemektedir. Silahlı kuvvetlerin 2035'e kadar tamamen modernize edilmesi ve 2050 itibarıyla küresel ölçekte etkili bir askerî güç haline gelmesi hedefi, Çin'in sadece bölgesel bir güvenlik aktörü olma niyetinde olmadığını ortaya koymaktadır. Savunma sanayiindeki ilerlemeler ve silah ihracatındaki artış, Çin'in daha geniş bir coğrafyada askerî ve stratejik etki üretmesine imkân tanımaktadır (Levine, 2020, s.14). Bu durumu, Batı'nın tarihsel askerî ve teknolojik üstünlüğüne yönelik artan bir meydan okuma olarak değerlendirmek mümkündür. Nitekim Çin ordusu 30 Aralık 2025'te, ABD destekli Tayvan'a yönelik büyük bir askerî tatbikat başlatmış ve Reuters'te yer alan bir analize göre bu girişim ABD yapımı silahlara

yönelik saldırı simülasyonu olarak nitelendirilmiştir (Lee, Cash ve Lee, 2025).

Çin'in yükselişi, uluslararası kurumsal mimaride de belirgin yansımalar üretmiştir. ABD öncülüğündeki yapılara alternatif olarak geliştirilen Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ve BRICS gibi platformlar, Çin'in küresel yönetimde daha etkin bir rol üstlenme arzusunu yansıtmaktadır. Özellikle ŞİÖ, Batı merkezli güvenlik anlayışına karşı egemenlik ve müdahalesizlik ilkelerini öne çıkaran bir normatif çerçeve sunmaktadır (Erkan-Aydın ve Liu, 2025, ss.29-30). Benzer şekilde BRICS, küresel ekonomik yönetimde gelişmekte olan ülkelerin temsil gücünü artırma hedefiyle Batı ağırlıklı finansal kurumların sorgulanmasına katkı sağlamıştır (Stuenkel, 2021, s.614-616).

Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund-IMF) verileri de Çin'in günümüzde küresel ölçekte bir güç olarak konumlandığını ortaya koymaktadır. 2025 yılı itibarıyla Çin ekonomisi yaklaşık 19,4 trilyon dolar Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) ile dünyanın en büyük ikinci ekonomik aktörü konumundadır (IMF, 2025). Yaklaşık 1.5 milyarlık nüfusa sahip olan Çin'in kişi başına GSYH'si yaklaşık 13.800 dolar seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir (IMF, 2025). Bu tablo dikkate alındığında, dünyanın en fazla nüfusa sahip iki ülkesinden biri olan Çin'in ekonomik kapasitenin büyüklüğü daha net anlaşılmaktadır.

Ayrıca Stockholm Uluslararası Barış Araştırma Enstitüsü (Stockholm International Peace Research Institute-SIPRI) verilerine göre Çin'in toplam askerî harcamaları, 2025 itibarıyla yaklaşık 314 milyar dolar olarak tespit edilmiştir. Bu harcama, bölgesel toplamın yaklaşık yarısını oluşturmakta ve Çin'i ABD'nin ardından dünya genelinde en yüksek askerî harcamaya sahip ikinci ülke konumuna getirmektedir (SIPRI, 2025). Söz konusu askerî harcamaların Çin'in GSYH'sine oranı ise yaklaşık %1,6 düzeyine tekabül etmektedir. Bu oran, Çin'in büyük ölçekli ekonomik kapasitesine rağmen askerî harcamalarını görece kontrollü bir seviyede tuttuğunu, ancak mutlak değer açısından küresel güç projeksiyonunu destekleyecek önemli bir kaynak tahsis ettiğini göstermektedir.

Tüm bu göstergeler bir arada değerlendirildiğinde, Çin'in küresel güç dengeleri üzerinde belirleyici bir aktör olduğu açıkça görülmektedir.

Revizyonist Güç Olarak Rusya ve Jeopolitik Nüfuz Alanlarının Genişlemesi

Soğuk Savaş sonrasında ABD öncülüğünde tesis edilen liberal, tek kutuplu uluslararası düzen, 2000'li yıllarla birlikte tartışmalı bir hal almıştır. Bu konuda John Mearsheimer'in tespitleri ilgi çekicidir. Yazar, 2019 yılında kaleme aldığı *Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order* başlıklı makalesinde, "Çin'in yükselişiyle birlikte Rus gücünün yeniden canlanması da tek kutuplu dönemi sona erdirdiğini" iddia etmektedir (Mearsheimer, 2019, s.8). Öyle ki, Vladimir Putin'in 2000 yılında iktidara gelmesiyle birlikte

Rusya'nın dış politika yönelimi, Boris Yeltsin döneminde Batı ile entegrasyonu önceleyen çizgiden kademeli biçimde uzaklaşarak güç temelli ve revizyonist bir karakter kazanmıştır (Peterson, 2001, s.17).

Bu doğrultuda Putin yönetimi, Rusya'nın nükleer kapasitesini muhafaza eden bir büyük güç olarak yeniden konumlandırılmasını, uluslararası sistemde daha görünür ve etkili bir aktör haline gelmesini ve özellikle eski Sovyet coğrafyasında belirleyici bir liderlik rolü üstlenmesini temel dış politika hedefleri arasında tanımlamıştır (Haas, 2005, ss.2-5). Ekonomik alanda ise Putin yönetimi, stratejik sektörlerde devletin payını arttırmış ve makroekonomik istikrarı önceleyen reformlar gerçekleştirmiştir. Yüksek petrol ve doğalgaz fiyatlarının da etkisiyle Rusya ekonomisi 2000'li yıllar boyunca hızlı bir toparlanma sürecine girmiş ve GSYH, döviz ve altın rezervleri ile kişi başına düşen milli gelir belirgin biçimde artmıştır (Ericson, 2008, s.714). Bu ekonomik toparlanma, Rusya'nın uluslararası alanda daha iddialı bir dış politika izlemesinin maddi zeminini oluşturmuştur.

Rusya'nın bu revizyonist yöneliminin temelinde, NATO'nun doğuya doğru genişlemesi ve buna paralel olarak eski Sovyet coğrafyasının Rusya'nın doğal etki alanı olduğu yönündeki tarihsel jeopolitik anlayış yatmaktadır. Moskova, bu çerçevede *Yakın Çevre Doktrini*'ni merkeze alarak, eski Sovyet cumhuriyetlerini hem güvenlik hem de nüfuz alanı açısından hayati önemde görmektedir (Toprak ve İsmayıl, 2025, ss.616-617). Ukrayna, Gürcistan ve Belarus gibi ülkeler, Rusya'nın Batı ile olan stratejik rekabetinde tampon bölgeler olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, Rusya'nın bahsedilen bölgelerdeki güç kullanımında daha düşük bir eşik belirlemesine yol açmaktadır (Gençkaya, 2021, s. 275; Lane, 2009, s.127).

Rusya'nın jeopolitik nüfuz alanlarını genişletme stratejisinin en görünür boyutu askerî kapasite artışında ortaya çıkmaktadır. Verilere göre, Rusya'nın askerî harcamaları 2024 yılında yaklaşık 149 milyar dolar seviyesine ulaşarak bir önceki yıla göre belirgin bir artış sergilemiştir. Ayrıca bu harcamaların, Rusya'nın GSYH'sinin yaklaşık %7,1'i ve toplam devlet harcamalarının yaklaşık %19'u seviyesinde olduğu bildirilmiştir (Liang et al., 2025, s.2). 2025 yılı verileri ise, toplam askerî harcamaların 15,5 trilyon rublenin üzerinde olduğunu ve bunun önceki yılın bütçesine göre nominal artış içerdiğini göstermektedir. Bu harcamaların, rublenin döviz kuru dalgalanmaları dikkate alındığında yaklaşık 160 milyar dolar civarında olduğu görülmektedir (Cooper, 2025, s.8). Nitekim bu da savunma önceliklendirmelerinin sürdüğünü ortaya koymaktadır. Reuters'ta yer alan bir habere göre (Korsunskaya, 2025), Rusya'nın ulusal savunma harcamalarının 2026 yılında 13 trilyon ruble—yaklaşık 157 milyar dolar—civarında planlandığı ifade edilmektedir. Bu rakam, nominal olarak sınırlı bir düşüş ihtimaline rağmen, Rusya'nın yüksek yoğunluklu askerî kapasiteyi sürdürme iradesini koruduğunu da göstermektedir.

Diğer taraftan Rusya, silahlanma yarışında sergilediği iddialı tutumunu farklı coğrafyalarda artan askerî varlığı aracılığıyla doğrudan sahaya yansıtmaktadır. Böylelikle artan askerî kapasitesini

bölgesel sınırların ötesine taşıyarak küresel ölçekte bir dengeleyici güç olarak konumlandırma çabasını ortaya koymaktadır. Örneğin, Ukrayna Savaşı sürecinde konvansiyonel kuvvetlerini yoğun biçimde cephe hattına sevk etmesi (Karasoy ve Zaimoğlu, 2024, ss. 253-261), Suriye'de Hmeymim Hava Üssü ve Tartus Deniz Üssü üzerinden Doğu Akdeniz'de kalıcı bir askerî mevcudiyet tesis etmesi (Sputnik, 2017), Libya, Lübnan, Sudan ve Orta Afrika Cumhuriyeti gibi ülkelerde devlet dışı askerî araçlar ve güvenlik iş birlikleri yoluyla nüfuz alanını genişletmesi (Dalaa ve Aksoy, 2021) ile Asya-Pasifik'te Çin ile derinleşen askerî tatbikatlar ve stratejik koordinasyon (Miller, 2021), gibi atılımlar Rusya'nın revizyonist çabalarını destekler niteliktedir.

Neticede bu veriler Rusya'nın, askerî güç ve jeopolitik konum üzerinden uluslararası güç dağılımını etkileyen başat aktörlerden biri olmaya devam ettiğini ve dolayısıyla ABD'nin güvenlik önceliklerini yeniden tanımlamasına yol açan etkenlerden biri olduğunu göstermektedir.

Metodoloji

Bu çalışma, ABD'nin 2025 *Ulusal Güvenlik Stratejisi* belgesini merkeze alan nitel bir içerik analizi üzerine kuruludur. İçerik analizi, resmi politika belgelerinin içerdiği söylem yönelimlerini ve kavramsal vurguları sistematik biçimde incelemeye olanak tanıyan bir yöntemdir ve özellikle dış politika ve güvenlik çalışmaları literatüründe yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu yöntemin tercih edilmesinin temel nedeni, ABD'nin ulusal güvenlik yaklaşımındaki değişimin, resmî söylem ve stratejik yönelimler üzerinden izlenmesinin amaçlanmasıdır.

Araştırmanın temel amacı, ABD'nin söz konusu strateji belgesi aracılığıyla uluslararası sistem algısını nasıl tanımladığını ve bu algının çok kutupluluğa ilişkin nasıl bir söylem ürettiğini analiz etmektir. Araştırmanın temel veri setini, ABD yürütme organı tarafından yayımlanan 2025 NSS belgesi oluşturmaktadır. Ayrıca çalışmada 2015, 2017 ve 2022 NSS belgeleri, analitik karşılaştırma ve tarihsel bağlam sağlamak amacıyla sınırlı ve seçici biçimde kullanılmıştır. Bu belgeler, ABD'nin uluslararası sistem algısındaki değişimin ve güç dağılımına ilişkin yaklaşımının zaman içerisindeki evrimini ortaya koymak bakımından birincil ve güvenilir resmî kaynaklar niteliğindedir.

Analiz, önceden belirlenmiş ve kuramsal literatürle uyumlu bir analitik çerçeve içerisinde yürütülmüştür. Bu kapsamda çalışma, 2025 NSS'de çok kutupluluğa ilişkin söylemsel yönelimleri analiz etmek amacıyla aşağıdaki göstergeleri belirlemiştir:

- Hegemonik söylemin yeniden çerçevelenmesi
- Ulusal çıkar tanımının yeniden tanımlanması
- Coğrafi önceliklerin yeniden kurgulanması
- İttifak yönetiminde söylem değişimi

Bu ölçütler, NSS belgelerinde kullanılan dil ve kavramsal tercihlerin, ABD'nin 2025 NSS ile değişen stratejik önceliklerini ve uluslararası sistem algısını nasıl yansıttığını ortaya koymak amacıyla tasarlanmıştır.

Çalışmanın temel sınırlılığı, yalnızca resmî strateji belgelerine odaklanmasıdır. Ayrıca bu belgelerde ifade edilen söylemlerin fiilî dış politika uygulamalarıyla birebir örtüşüp örtüşmediğini doğrudan test etmemesi ise diğer bir sınırlılığa işaret etmektedir. Bununla birlikte, NSS belgelerinin ABD'nin resmî güvenlik önceliklerini ve stratejik yönelimlerini yansıtmaları bakımından yüksek analitik değer taşıdığı kabul edilmektedir.

Bulgular

2025 ABD *Ulusal Güvenlik Stratejisi* belgesi, Başkan Donald Trump'ın ikinci yönetiminin küresel vizyonunu somutlaştıran teknik ana dokümandır. Yaklaşık 30 sayfalık ana içeriğe sahip olan belgenin temel doktrinel çerçevesinin 8 ile 14. sayfalar arasında yoğunlaştığı, burada yönetimin rehber edindiği on temel ilke ve beş stratejik önceliğin sistematik bir şekilde sıralandığı görülmektedir. Belgenin 15 ile 29. Sayfaları arasını kapsayan ikinci yarısı ise, bu ilkelerin küresel coğrafyalar üzerindeki pratik yansımalarına ve bölgesel bazda nasıl tatbik edileceğine odaklanmaktadır.

Bu bölümde, ABD yönetiminin 2025 NSS belgesinde uluslararası sistemin niteliğine ve güç dağılımına ilişkin algısının hangi tematik başlıklar üzerinden yeniden ele alındığı analiz edilecektir.

Hegemonik Söylemin Yeniden Çerçeveselenmesi

2025 NSS, Soğuk Savaş sonrası dış politika elitlerinin “tüm dünyanın kalıcı Amerikan egemenliği (permanent American domination) altında kalması” yönündeki hedefini açık bir “yanlış hesaplama” (miscalculation) olarak nitelendirir (The White House, 2025, s.1). Metinde küresel hakimiyet arayışı hem “arzulanmaz” hem de “imkânsız” bir hedef olarak tanımlanarak reddedilmektedir (The White House, 2025, s.2.). Ayrıca belgede *Esnek Realizm* (Flexible Realism) kavramı altında, dünya ülkeleriyle iyi ve barışçıl ticari ilişkiler kurulmasının hedeflendiği ve bu ülkelere önceden yapıldığı gibi geleneklerinden ve tarihlerinden farklı değerlerin dayatılmayacağı da vurgulanmıştır (The White House, 2025, s.9).

Ulusal Çıkar Tanımının Yeniden Yapılması

Belgeye göre ABD, sistemin merkezinde dünyayı sırtında taşıyan “Atlas” rolünü terk ederek, rakip güçlerin (Çin ve Rusya gibi) küresel veya bölgesel mutlak hakimiyetini engellemeye odaklanan bir dengeleyici rolüne bürünmektedir (The White House, 2025, ss.10-11).

Ayrıca belgede Başkan Trump'ın dış politika anlayışı için “Pragmatist olmadan *pragmatik*, realist olmadan *gerçekçi*, idealist olmadan *ilkeli*, şahin olmadan *güçlü* ve güvercin olmadan *ölçülü*dür.

Geleneksel siyasi ideolojiye dayanmaz. Her şeyden önce Amerika için neyin işe yaradığıyla motive edilir, ya da iki kelimeyle “Önce Amerika” ifadeleri kullanılmıştır (The White House, 2025, s.8).

Coğrafi Önceliklerin Yeniden Kurgulanması

Belgede ABD yönetimi, Monroe Doktrini'ni “Trump Ekleri” (Trump Corollary) üzerinden yeniden canlandırarak Batı Yarımküre’de mutlak öncelik ve etki alanı tesis etmeyi hedeflerken, diğer bölgelerdeki güç dengelerini yerel aktörlere devretmeyi öngörür (The White House, 2025, s.15). Ayrıca belgede, ABD askerî varlığının küresel ölçekte yeniden ayarlanması (readjustment) öngörülmektedir (The White House, 2025, s.16). Bu doğrultuda askerî kaynakların, stratejik önemi azalan bölgelerden çekilerek doğrudan Amerikan ulusal güvenliğini tehdit eden alanlara ve Batı Yarımküre’ye kaydırılması planlanmaktadır (The White House, 2025, s.24).

İttifak Yönetiminde Söylem Değişimi

2025 NSS’yi önceki stratejik belgelerden ayıran en somut fark ittifak yönetimine dair kısımdadır. Örneğin 2017 belgesi müttefiklerin “adil bir sorumluluk payı” üstlenmesini (burden sharing) isterken (The White House, 2025, s.1), 2025 NSS belgesi “yük devri” (burden shifting) kavramını getirir (The White House, 2025, s.12). Bu paradigma altında müttefiklerin kendi bölgelerinde birincil sorumluluğu alması beklenir (The White House, 2025, s.12). Neticede bu beklenti, NATO müttefiklerinin savunma harcamalarını GSYİH’nin %5’ine çıkarmasını öngören Lahey Taahhüdü ile kurumsallaştırılmıştır (NATO, 2025).

Tartışma

2025 NSS, uluslararası sistemi daha parçalı, rekabetçi ve çok aktörlü bir yapı olarak yansıtmaktadır. Her ne kadar *çok kutupluluk* kavramı belge boyunca açık bir söylemle kullanılmasa da sistemin işleyişine ilişkin yapılan betimlemeler, ABD’nin artık küresel güç dağılımını belirgin bir çoğulluk üzerinden değerlendirdiğine işaret etmektedir.

Belge, Amerikan dış politika söyleminde önemli bir söylemsel farklılaşma ortaya koymaktadır. Son on yılda yayımlanan diğer NSS belgelerine bakıldığında 2025 NSS ile ABD’nin küresel sisteme bakışındaki fark daha da netleşmektedir. Örneğin 2015 NSS belgesi, Soğuk Savaş sonrası dönemin iyimserliğini koruyan, ABD liderliğinde “kurallara dayalı bir uluslararası düzen” (rules-based international order) vizyonuna dayanmaktadır (The White House, 2015, s.1). Bu dönemde sistem, ABD’nin “vazgeçilmez liderliği” (indispensable leadership) altında, yükselen güçlerin (özellikle Çin) sisteme sorumlu ortaklar olarak entegre edilebileceği bir yapı olarak kurgulanmıştır (The White House, 2015, s.2). Güç dağılımı, ABD’nin tek kutuplu ağırlığını koruduğu, ancak zorlukların üstesinden gelmek için kolektif eylemin (collective action) şart olduğu bir zemin üzerine inşa edilmiştir.

2017 ve 2022 NSS belgeleri, daha rekabetçi bir dünya algısını merkeze almıştır. 2017 stratejisi, uluslararası sistemi “sürekli bir rekabet alanı” olarak tanımlarken Çin ve Rusya’yı Amerikan gücünü ve çıkarlarını erozyona uğratmaya çalışan revizyonist güçler (revisionist powers) şeklinde sunmuştur (The White House, 2017, s.2). 2022 belgesi ise bu rekabeti bir adım öteye taşıyarak, “Soğuk Savaş sonrası dönemin kesin olarak sona erdiğini” ve sistemin “demokrasiler ile otokrasiler arasındaki bir yarışa” sahne olduğunu belirtmiştir (The White House, 2022, s.6). 2022 belgesindeki bu tasvir, dünya tarihinin bir “kırılma noktasında” (inflection point) olduğu tespitiyle derinleştirilmiştir. “Kırılma noktası” kavramı 2022 metninde stratejik bir frekansla yinelenerek (The White House, 2022, s.1, s.12, s.24), Soğuk Savaş sonrası dönemin kesin olarak sona erdiği ve gücün yeniden dağıtıldığı “karar verici bir on yılın” (decisive decade) başladığı vurgusu ön plana çıkmıştır (The White House, 2022, s.6). Neticede bu belgeler, çok kutupluluğa giden yoldaki büyük güç rekabetinin artan önemine işaret ederken ABD’nin bu rekabeti kendi liderliği çerçevesinde yönetme iddiasını sürdürdüğünü göstermektedir.

Hegemonik Söylemin Yeniden Çerçevenmesi

2025 NSS, Soğuk Savaş sonrası dönemde hâkim olan ve ABD’nin küresel sistemi tek merkezli bir hiyerarşi altında yönetebileceği varsayımına dayanan hegemonik tahayyüle daha sınırlı bir yaklaşım sunmaktadır. Küresel hakimiyet arayışının “yanlış hesaplama”, “arzulanmaz” ve “imkânsız” olarak tanımlanması, ABD’nin küresel rolüne ilişkin söyleminde yeniden çerçeveleme yapıldığını göstermektedir. Bu yönüyle 2025 NSS, uluslararası sistemin daha çoğul bir yapıda ele alındığına işaret eden söylem üretmekte ve ABD’nin rolünü bu gerçeklik içerisinde yeniden tanımlamaktadır. Dolayısıyla belge, ABD’nin küresel sistemdeki konumunu daha seçici ve sınırlı bir perspektif üzerinden yeniden konumlandığını göstermektedir.

Ulusal Çıkar Tanımının Yeniden Yapılması

2015 NSS belgesinde vurgulanan “vazgeçilmez liderlik” (The White House, 2015, s.1) ve 2022 belgesindeki “otokrasilere karşı demokrasiyi savunma” üzerinden kurulan küresel liderlik iddiası (The White House, 2022, s.2), 2025 belgesinde yerini “Odaklanmış Ulusal Çıkar Tanımı” (Focused Definition of the National Interest) ilkesine bırakmıştır (The White House, 2025, s.8). Ayrıca, belgede yer alan müdahalecilik karşıtı eğilim (The White House, 2025, s.9) ve “ulus inşası” hedefinin terk edilmesi (The White House, 2025, s.29), ABD’nin küresel rolüne ilişkin önceliklerini yeniden tanımladığını göstermektedir. Bu çerçevede ABD, sistemin merkezinde yer alan ve küresel yükü taşıyan bir “Atlas” rolünden çekilerek daha sınırlı bir dengeleyici rol çerçevesinde konumlandırılmaktadır. Bu yaklaşım, Morgenthau (1948)’nin klasik realizmde temellendirdiği güç dengesi mantığıyla uyumlu olduğu kadar, hegemonik aşırı genişlemenin

maliyetlerine ilişkin teorik uyarılarla da örtüşmektedir (Mearsheimer, 2018; Kennedy, 1989, ss.514-535).

2025 NSS'de bahsedilen *esnek realizm* ilkesi (The White House, 2025, s.9), diğer ulusların kendi geleneklerine ve tarihlerine uygun yönetim biçimlerine saygı duyulacağını, onlara sosyal veya demokratik bir değişim dayatılmayacağını taahhüt etmektedir (The White House, 2025, s.9). Nitekim bu yaklaşım, 2015 ve 2022 belgelerindeki “evrensel değerleri yayma” misyonundan belirgin bir farklılaşmaya işaret etmektedir (The White House, 2022, s.8; The White House, 2015, s.2). Bu misyonun terk edilmesi, normatif önceliklerin yeniden dengelendiği bir söylemsel yönelime işaret etmektedir.

Coğrafi Önceliklerin Yeniden Kurgulanması

Coğrafi etki alanlarındaki daralma ve Batı Yarımküre'ye verilen öncelik ise bu uyum stratejisinin mekânsal boyutunu ortaya koymaktadır. Trump Ekleri üzerinden Monroe Doktrini'nin güncellenmesi[†], ABD'nin küresel ölçekte geri çekilirken kendi yakın çevresinde daha belirgin ve sert bir etki alanı tanımladığını göstermektedir. Bu bağlamda Venezuela özelinde yaşanan gelişmeler, 2025 NSS'nin öngördüğü coğrafi önceliklendirme ve daraltılmış müdahalecilik anlayışını somutlaştıran bir örnek olarak değerlendirilebilir. ABD'nin, Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro'ya yönelik doğrudan operasyonel müdahalesi, küresel ölçekte rejim değişikliği hedeflerinden vazgeçildiğini iddia eden yeni stratejiyle çelişkili görünse de belgenin Batı Yarımküre'yi öncelikli etki alanı olarak tanımlayan yaklaşımıyla uyumludur. Benzer şekilde Trump'ın Küba'ya yönelik sert söylem ve yaptırım tehditleri (DeYoung & Ovalle, 2026), Grönland'ın stratejik bir güvenlik alanı olarak açık biçimde gündeme getirilmesi (The Guardian, 2026) ve Kanada ile egemenlik ve ticaret eksenli gerilimlerin tırmandırılması (Boynton, 2026), ABD'nin yakın çevresinde daha iddialı ve baskıcı bir tutum benimseyeceğine işaret etmektedir.

Bu örnekler birlikte değerlendirildiğinde, ABD'nin çok kutuplu sistemde küresel hegemonya iddiasını terk ederken, kendi coğrafi etki alanında sınırlı fakat daha doğrudan bir güç projeksiyonunu sürdürdüğü görülmektedir. Dolayısıyla müdahalecilik bütünüyle reddedilmemekte; aksine coğrafi olarak daraltılmış ve doğrudan ulusal güvenlik algısıyla ilişkilendirilen alanlarla sınırlandırılmaktadır.

İttifak Yönetimindeki Söylem Değişimi

Belgede, “Yük paylaşımı” ifadesinden, “Yük devri” ifadesine geçiş, ABD dış politikasındaki değişimin kurumsal ve ittifak boyutunu açığa çıkarmaktadır. NATO müttefiklerinin savunma harcamalarını GSYİH'nin %5'ine çıkarma yönündeki Lahey Taahhüdü, ABD'nin

[†] 2025 NSS'deki eklemelerinden dolayı, Başkan Donald Trump'ın ismiyle özdeşleşerek “Donroe Doktrini” olarak anılmaya başladı. (Bk. Stelter, 2026)

artık ittifakları kendi liderliğini pekiştiren araçlar olarak değil, bölgesel güvenliğin aslî taşıyıcıları olarak kurguladığını ortaya koymaktadır. Öyle ki, müttefiklere yükün devredilmesi yaklaşımının sahadaki yansımaları özellikle Suriye bağlamında daha görünür hale gelmektedir. ABD'nin askerî varlığını azaltma ve güvenlik sorumluluğunu yerel ve bölgesel aktörlere devretme yönündeki eğilimi, Suriye merkezî yönetiminin ülke genelinde kontrol tesis etmeye yönelik hamleleri ve Türkiye'nin güvenlik öncelikleriyle örtüşen biçimde PKK/YPG bağlantılı silahlı unsurların etkisizleştirilmesine dönük gelişmelerle birlikte değerlendirildiğinde, 2025 NSS'de öngörülen "yük devri" paradigmasının pratikte karşılık bulmaya başladığı yönünde bir değerlendirme yapılabilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, 2025 NSS belgesini merkeze alarak, uluslararası sistemin çok kutupluluğa ilişkin nasıl bir söylemsel çerçeve içerisinde ele alındığını tartışmıştır. Analiz, 2025 NSS'nin ABD dış politikasında Soğuk Savaş sonrası döneme damga vuran liberal hegemonya ve küresel hakimiyet anlayışından belirgin bir söylemsel farklılaşmaya işaret ettiğini ortaya koymaktadır. Belge, ABD'nin küresel sistemi tek başına yönlendirme kapasitesinin hem maddi sınırlarına hem de iç siyasî meşruiyet sorunlarına işaret ederek, stratejik önceliklerini ideolojik misyonlardan ziyade "birincil ulusal çıkarlar" ekseninde yeniden tanımlamaktadır. Bu yönüyle 2025 NSS, çok kutupluluğu doğrudan kavramsallaştırmamakla birlikte, uluslararası sistemin daha çoğul bir yapıda ele alındığına işaret eden bir söylemsel çerçeve sunmaktadır.

Çalışmanın bulguları, ABD'nin Çin ve Rusya'ya yönelik yaklaşımındaki söylemsel yeniden konumlanmanın da bu çerçeveye bağlantılı olduğunu göstermektedir. Çin'in "başa baş güç" olarak tanımlanması ve rekabetin ağırlık merkezinin teknoloji, ticaret ve sanayi kapasitesi alanlarına kaydırılması, rekabetin çok boyutlu bir çerçevede ele alındığını göstermektedir. Benzer biçimde Rusya'nın sadece çevrelenmesi gereken revizyonist bir tehdit olarak değil, Avrupa güvenliğinde stratejik istikrarın tesisinde diplomatik olarak yönetilmesi gereken bir aktör olarak ele alınması, ABD'nin daha sınırlı ve seçici bir stratejik yaklaşım benimsediğine işaret etmektedir.

Son olarak 2025 NSS, ABD'nin müttefiklik anlayışında da önemli bir söylemsel değişime işaret etmektedir. Yük devrine (burden-shifting) dayalı yeni model, ABD'nin her bölgesel kriz için vazgeçilmez lider rolünü üstlenmeyeceğini ortaya koyarken, müttefiklerin kendi bölgelerinde daha fazla sorumluluk üstlenmesini öngören bir çerçeve sunmaktadır. Bu durum, ABD'nin küresel sistemdeki rolünü daha sınırlı ve seçici bir liderlik anlayışı çerçevesinde yeniden tanımladığına işaret etmektedir.

Bu çerçevede çalışma, 2025 NSS'nin ABD'nin uluslararası sistemi nasıl algıladığını ve bu algıyı hangi söylemsel araçlar üzerinden yeniden çerçevelediğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla belge, yalnızca teknik bir politika metni olmanın ötesinde, ABD'nin

küresel rolüne ilişkin söylemsel dönüşümünü anlamak açısından önemli bir analitik kaynak niteliği taşımaktadır.

Gelecek çalışmalar, bu söylemsel çerçevenin sahadaki uygulamalarını, bilhassa Batı Yarımküre'de ve ABD'nin müttefikleri ile rakipleri üzerindeki uzun vadeli etkilerini karşılaştırmalı analizlerle ele alarak literatüre önemli katkılar sunabilir.

Kaynakça

- Acharya, A. (2017). After Liberal Hegemony: The Advent of a Multiplex World Order. *Ethics & International Affairs*, 31(3), 271-285. <https://doi.org/10.1017/S089267941700020X>
- Allison, G. (2017, Haziran 9). The thucydides trap. *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2017/06/09/the-thucydides-trap/>
- Bilge, A. S. (1966). *Milletlerarası Politika*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Boynton, S. (2026, Ocak 6). *Trump's actions in Venezuela suggest Canada is 'on the menu': Ex-UN envoy*. Global News. <https://globalnews.ca/news/11601355/trump-venezuela-canada-western-hemisphere-bob-rae>
- Brands H. & Beckley M. (2021, Aralık 16). *Washington Is Preparing for the Wrong War With China*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2021-12-16/washington-preparing-wrong-war-china>.
- Brzezinski, Z. (2016). Büyük Satranç Tahtası: Amerika'nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Stratejik Gereklilikleri. (Y. Türedi, Çev.) İnkılap Kitabevi.
- Cooper, J. (2025, March). *Preparing for a fourth year of war: Military spending in Russia's budget for 2025* (SIPRI Insights on Peace and Security Paper 2025/04). Stockholm International Peace Research Institute. https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/preparing_for_a_fourth_year_of_war-military_spending_in_russias_budget_for_2025_1.pdf
- Copeland, D. C. (1996). Neorealism and the myth of bipolar stability: Toward a new dynamic realist theory of major war. *Security Studies*, 5(3), 29-89. <https://doi.org/10.1080/09636419608429276>
- Dalaa, M., ve Aksoy, H. A. (2021, Mart, 4). *Rus güvenlik şirketi Wagner grubunun Afrika ülkelerinde konuşlandığı öne sürülüyor*. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rus-guvenlik-sirketi-wagner-grubunun-afrika-ulkelerinde-konuslandigi-one-suruluyor/2164306>
- DeYoung, K., & Ovalle, D. (2026, Ocak 6). *Trump team puts a target on Cuba, with threats and oil blockade*. The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/national->

- security/2026/01/06/cuba-venezuela-regime-change-trump-rubio/
- Dueck, C. (2017). *The Obama doctrine: American grand strategy today*. Oxford University Press.
- Ericson, R. E. (2008). The Russian economy: From Lenin to Putin. *Comparative Economic Studies*, 50, 713-716. <https://doi.org/10.1057/ces.2007.37>
- Erkan Aydın, M., ve Liu, Y. (2025). Shanghai Cooperation Organization: Origin, Transformation, and Discussions on Expansion(s). *Bölge Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 28-57.
- Evans, G., Newnham J. (2001). *The penguin dictionary of international relations*. Penguin Books.
- Farrell, H., & Newman, A. L. (2019). *Weaponized interdependence: How global economic networks shape state coercion*. *International Security*, 44(1), 42-79. https://doi.org/10.1162/isec_a_00351
- Gaddis, J. L. (2018). *On grand strategy*. Penguin Press.
- Gençkaya, F. (2021). 2009-2017 arası küresel sistemin güvenlik dönüşümü: Tek kutupluluk çok kutupluluğa karşı. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 17(38), 255-287. <https://doi.org/10.17752/guvenlikstrjtj.964031>
- Gilpin, R. (1981). *War and Change in World Politics*. Cambridge University Press.
- Haas, M. (2005). Putin's External and Internal Security Policy, *Conflict Studies Research Center*, 5(5), 1-14.
- Huntington, S. (2021). *Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması*. (E. Berktaş, Çev.) Panama Yayıncılık.
- Hynd, A. M. (2025). Repositioning middle powers in international hierarchies of status and order. *International Relations*, 0(0), 1-25. <https://doi.org/10.1177/00471178251319723>
- Ikenberry, G. J. (2011). *Liberal Leviathan: The Origins, Crisis, and Transformation of the American World Order* (Vol. 141). Princeton University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt7rjt2>
- IMF. (2025). *World Economic Outlook Database* (October 2025). <https://www.imf.org/en/countries/chn#data>
- James, P., & Brecher, M. (1988). Stability and polarity: New paths for inquiry. *Journal of Peace Research*, 25(1), 31-42. <https://doi.org/10.1177/002234338802500104>
- Jinping, X. (2019). *The Belt and Road Initiative* (Cilt 2). Foreign Languages Press.
- Kagan, R. (2013). *The world America made*. Alfred A. Knopf.
- Karasoy, H. A., ve Zaimoğlu, S. A. (2024). Rusya'nın Ukrayna Politikası Bağlamında Vekâlet ve Modern Savaş Tanımlamaları. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 5(2), 249-286. <https://doi.org/10.58658/kaypod.1505295>
- Kennedy, P. (1989). *The rise and fall of the great powers: Economic change and military conflict from 1500 to 2000*. Vintage Books.
- Keyman, E. F. (2022). *Güçler dengesi ve kutupluluk*. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları Ansiklopedisi.

- https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/gucler_dengesi_ve_kutupluluk
- Kim, K. H. (2011). China's entry into the World Trade Organization and its benefits for U.S. industries. *International Business & Economics Research Journal (IBER)*, 2(6), 39-44. <https://doi.org/10.19030/iber.v2i6.3807>
- Kindleberger, C. P. (1973). *The world in depression, 1929-1939*. University of California Press.
- Kissinger, H. (2012). *On China*. Penguin Press.
- Kissinger, H. (2023). *Diplomasi*. (E. Berktaş, Çev.) Panama Yayıncılık.
- Korsunskaya, D. (2025, Eylül, 29). *Russian defence spending set to fall slightly in 2026, draft budget shows*. Reuters. <https://www.reuters.com/world/europe/russian-defence-spending-set-fall-slightly-2026-draft-budget-shows-2025-09-29/>
- Kuo, K. (2025, Haziran 26). *How China is reinventing the future of global manufacturing*. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/stories/2025/06/how-china-is-reinventing-the-future-of-global-manufacturing/>
- Kuşak ve Yol Girişimi. (2025, Ocak 8). Kısa Tarihi ve Üye Devletler. Kuşak ve Yol İnisiyatifi Ekonomi ve Kültür Derneği Resmi Sitesi: <https://www.kusakveyol.org/15/>
- Lane, D. (2009). 'Coloured Revolution' as a Political Phenomenon. *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 25(2-3), 113-135. <https://doi.org/10.1080/13523270902860295>
- Lee, Y., Cash, J., & Lee, L. (2025, Aralık 30). *China encircles Taiwan in massive military display*. Reuters. <https://www.reuters.com/world/china/china-launches-live-firing-drills-around-taiwan-its-biggest-war-games-date-2025-12-30/>
- Levine, D. A. (2020). Made in China 2025: China's strategy for becoming a global high-tech superpower and its implications for the U.S. economy, national security, and free trade. *Journal of Strategic Security*, 13(3), 1-16. <https://doi.org/10.5038/1944-0472.13.3.1833>
- Levy, J. S. (1985). The polarity of the system and international stability: An empirical analysis. İçinde N. Sorbasky (Ed.), *Polarity and war: The changing structure of international conflict* (ss. 41-66). Westview Press.
- Liang, X., Nan, T., Lopes da Silva, D., Scarazzato, L., Karim, Z., & Guiberteau Ricard, J. (2025). *Trends in world military expenditure, 2024* (SIPRI Fact Sheet). Stockholm International Peace Research Institute. https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/2504_fs_milex_2024.pdf
- Mearsheimer, J. J. (2010). The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia. *The Chinese Journal of International Politics*, 3, 381-396. <https://doi.org/10.1093/cjip/poq016>

- Mearsheimer, J. J. (2014). *The tragedy of great power politics* (Updated ed.). W. W. Norton & Company.
- Mearsheimer, J. J. (2018). *The great delusion: Liberal dreams and international realities*. Yale University Press.
- Mearsheimer, J. J. (2019). Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order, *International Security*, 43(4), 7-50. https://doi.org/10.1162/isec_a_00342
- Mearsheimer, J. J. (2025). War and International Politics. *International Security*, 49 (4), 7-36. https://doi.org/10.1162/isec_a_00507
- Miller, J. B. (2021, Aralık 8). *Russia and China's strategic alignment in the Indo-Pacific*. The Prospect Foundation. <https://www.pf.org.tw/en/pfen/33-8098.html>
- Morgenthau, H. J. (1948). *Politics among nations. The struggle for power and peace*. Knopf.
- NATO. (2025, Haziran 25). *The Hague Summit Declaration*. <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2025/06/25/the-hague-summit-declaration>
- Nye, J. S. (1990). American strategy after bipolarity. *International Affairs*, 66(3), 513-521. <https://doi.org/10.2307/2623071>
- Nye, J. S. (2021). *Do morals matter? Presidents and foreign policy from FDR to Trump*. Oxford University Press.
- Organski, A. F. K. (1958). *World Politics*. Alfred A. Knopf.
- Peterson, L. (2001). Başkan Putin ve icraatları Rusya'da eskiye dönüş olarak kabul edilebilir mi? *Avrasya Dosyası*, 6(4), 16-23.
- Sander, O. (1995). *Siyasi tarih: İlk çağlardan 1918'e*. İmge Kitabevi.
- SIPRI. (2025). *Unprecedented rise in global military expenditure as European and Middle East spending surges*. Stockholm International Peace Research Institute. <https://www.sipri.org/media/press-release/2025/unprecedented-rise-global-military-expenditure-european-and-middle-east-spending-surges>
- Sputnik. (2017, Aralık 26). *Russia starts forming permanent groups in Syria's Tartus, Hmeymim bases-Shoigu*. Sputnik Globe. <https://sputnikglobe.com/20171226/russia-tartus-base-syria-1060321937.html>
- Stelter, B. (2026, Ocak 5). *How right-wing media inspired Trump's "Donroe Doctrine"*. CNN. <https://edition.cnn.com/2026/01/05/media/trump-donroe-doctrine-ny-post-fox-news>
- Stuenkel, O. (2021). The Financial Crisis, Contested Legitimacy, and the Genesis of Intra-BRICs Cooperation (2006-2008). In: *The BRICS and the Future of Global Order* (611-630). Bloomsbury Publishing USA.
- The Guardian. (2026, Ocak 6). *White House says using US military is 'always an option' for acquiring Greenland*. <https://www.theguardian.com/us-news/2026/jan/06/trump-greenland-control-us-military>

- The White House. (2015). *2015 National Security Strategy*.
https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy_2.pdf
- The White House. (2017). *2017 National Security Strategy*.
<https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>
- The White House. (2022). *2022 National Security Strategy*.
<https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>
- The White House. (2025). *2025 National Security Strategy*.
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf>
- Toprak, M. K., ve İsmayıl, T. (2025). Rusya Federasyonu'nun Büyük Güç Olma Politikasında Yakın Çevre Doktrini. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(1), 614-630.
<https://doi.org/10.33437/ksusbd.1547702>
- Vogel, E. F. (2018). *Deng Xiaoping ve Çin'in dönüşümü*. (M. Leliç, Çev.), Modus Kitap.
- Wagner, H. (1993). What was bipolarity. *International Organization*, 47(1), 77-106.
- Waltz, K. (1979). *Theory of international politics*. Addison-Wesley.
- Wohlforth, W. C. (1999). The Stability of a Unipolar World. *International Security*, 24(1), 5-41.
<http://www.jstor.org/stable/2539346>
- Xiaoping, D. (2013). *On reform*. CN Time Books Inc.

Extended Abstract

This study is structured around the central question of how the contemporary international system is framed within the 2025 National Security Strategy (NSS) of the United States (US). In contrast to approaches that interpret current systemic shifts as objective transformations toward multipolarity, the study does not seek to determine the “actual” structure of the international system, but rather examines how such structural changes are represented and interpreted in US strategic discourse. Within this framework, the primary objective of the research is to analyze how the 2025 NSS frames global power distribution, great power competition, and the evolving role of the US, and how it rearticulates strategic priorities and leadership conceptions in response to this perceived international environment.

The theoretical background of the study is informed by debates on polarity, power distribution, and hegemonic stability in international relations literature. Classical and structural realist perspectives emphasize the material foundations of polarity, while more recent approaches underline the multidimensional and relational nature of power, incorporating economic capacity, technological innovation, institutional influence, and alliance

networks. In this study, these theoretical approaches are not employed to explain the objective structure of the system, but rather to provide an analytical framework for interpreting how such structures are articulated within strategic discourse.

Building on this broader understanding, the study conceptualizes multipolarity as a discursive and analytical category through which strategic documents may frame global power relations, rather than as an empirically verified condition. From this perspective, the analysis of strategic documents such as national security strategies offers valuable insights into how leading states interpret systemic change and adjust their grand strategic orientations accordingly.

Methodologically, the study employs qualitative document analysis as its primary research method. The 2025 NSS of the US constitutes the main empirical material of the research. The document is examined through a set of predefined analytical criteria designed to capture shifts in strategic discourse and policy orientation. These criteria include the understanding of hegemony and leadership, the framing of great power competition, the approach toward allies and partners, and the articulation of strategic priorities across military, economic, technological, and diplomatic domains. The analysis focuses on how these themes are framed, prioritized, and interconnected within the document, rather than treating the NSS as a direct reflection of material reality.

The findings of the analysis indicate that the 2025 NSS reflects a departure in strategic discourse from the post-Cold War paradigm characterized by aspirations of global primacy and unconstrained leadership. The document frames US strategy in more restrained and adaptive terms, emphasizing the limitations of unilateral dominance in an increasingly complex and competitive global environment. One of the most striking elements of the document is the explicit recognition of China as a near peer competitor. The framing of competition with China extends beyond traditional military parameters and places particular emphasis on technological innovation, economic resilience, supply chain security, and normative influence. This framing suggests a multidimensional understanding of power within the strategic discourse of the document.

Similarly, the treatment of Russia in the strategy document reflects a more nuanced approach. While Russia continues to be identified as a significant security challenge, particularly in the European theater, it is not portrayed solely as an actor to be isolated or defeated. Instead, the document emphasizes the importance of managing competition with Russia in a manner that preserves strategic stability, including arms control, crisis management mechanisms, and selective diplomatic engagement. This representation indicates a more calibrated framing of rivalry within the NSS.

Another important dimension highlighted in the findings concerns the evolving conception of alliances and partnerships. The 2025 NSS places increased emphasis on burden sharing and the

expectation that allies assume greater responsibility for regional security and collective defense. This approach signals a departure from a hierarchical alliance model centered on unilateral leadership toward a more distributed and reciprocal framework of cooperation. The document frames alliances as networks of shared responsibility rather than instruments of centralized control.

Taken together, these findings suggest that the 2025 NSS frames the international system as increasingly complex, competitive, and characterized by multiple centers of influence. While the document does not explicitly declare the emergence of multipolarity, its strategic assumptions and policy orientations reflect a discursive shift toward a more plural understanding of global power relations. The US is presented not as an uncontested hegemon but as a leading actor seeking to shape outcomes within a system of diversified power structures. In sum, the study argues that the 2025 NSS represents a rearticulation of US grand strategy at the level of strategic discourse. By moving away from claims of absolute hegemony and adopting a more calibrated leadership narrative, the strategy reflects a shift in how global order is interpreted and framed, rather than conclusively demonstrating a structural transformation of the international system itself. This shift carries important implications for international relations theory, particularly debates on polarity and systemic stability, as well as for policy discussions on alliance management, great power competition, and the future trajectory of global order.